

Värderingar och principer styr utvecklingssamarbetet

De mänskliga rättigheterna, jämställdhet, jämlikhet och klimatförändringen syns allt mer i Finlands utvecklingssamarbete.

Grunden för Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete är mänskliga rättigheter och fem övergripande mål. Med hjälp av dem styrs Finlands utvecklingssamarbete och därmed den globala utvecklingen i en allt mer hållbar och rättvis riktning.

De genomgripande målen är i) jämställdhet, ii) jämlikhet med betoning på inklusion av personer med funktionsnedsättning, iii) klimatesiliens, iv) utsläppsnål utveckling och v) miljöskydd med betoning på trygghet av den biologiska mångfalden. Främjandet av dessa mål och ett människorättsbaserat förhållningssätt garanterar också att utvecklingssamarbetet inte får negativa effekter.

Utgångspunkten är tillgodoseddheten av de mänskliga rättigheterna

Åren 2019–2021 beaktade sammanlagt 96 procent av finansieringsbesluten de mänskliga rättigheterna eller främjade dem aktivt. Andelen av de mest ambitiösa projektens, dvs. projekt som ingriper i utmaningar kring de mänskliga rättighe-

terna, steg från sju till över tretton procent 2015–2017.

Under rapporteringsperioden fästes särskild uppmärksamhet vid människorättsbaserat utvecklingssamarbete inom den privata sektorn. Med stöd av Finland erbjöd organisationen Shift utbildning i genomförandet av FN:s vägledande principer om företag och mänskliga rättigheter för samarbetspartner inom den privata sektorn. I och med detta har till exempel Finnfund och Finnpartnership stärkt beaktandet av principerna i sin verksamhet.

Ökad finansiering för jämställdhet

Andelen finansiering för utvecklingssamarbete som främjar jämställdhet har ökat betydligt under de senaste åren. Av alla de nya finansieringsbeslut som fattades 2019–2021 främjade 76 procent jämställdhet som huvud- eller delmål, medan motsvarande andel 2015–2017 var cirka 50 procent.

Jämställdhet främjas allt mer i alla samarbetsformer. Jämställdhetsanalyser

och delmål som främjar jämställdhet inkluderas mer systematiskt än tidigare även i projekt där jämställdhet inte är ett huvudmål, till exempel inom klimatarbete och utbildningssektorn.

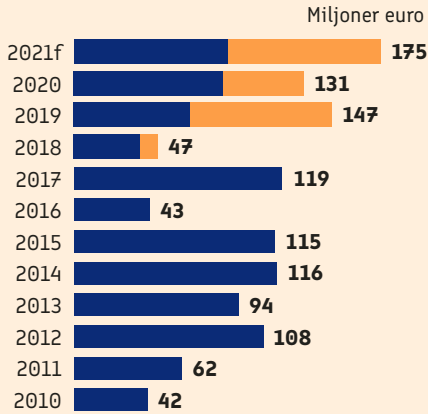
I enlighet med EU:s riktlinjer är Finlands mål att 85 procent av de nya utvecklingssamarbetsprojekten stegvis ska innehålla mål som främjar jämställdhet. Utrikesministeriet färdigställer en plan för att uppnå detta mål.

Personer med funktionsnedsättning bör beaktas bättre

Finlands starka globala roll i att påverka främjandet av rättigheter för personer med funktionsnedsättning har stärkts under de senaste åren bland annat i och med åtagandena från toppmötet Global Disability Summit. Trots detta har anslagen som främjar rättigheter för personer med funktionsnedsättning legat kvar på endast några procent av hela finansieringen av utvecklingssamarbetet under den nuvarande och föregående regeringsperioden.

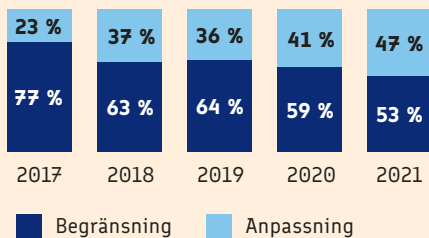
FINLANDS INTERNATIONELLA KLIMATFINANSIERING HAR ÖKAT

■ Donationer ■ Finansiella investeringar (inkl. Finnfund)

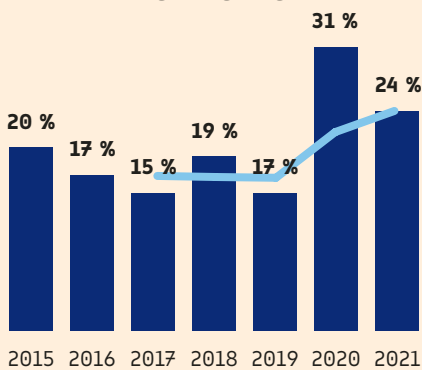
ÖKAD FINANSIERING SOM STÖDER ANPASSNINGEN TILL KLIMATFÖRÄNDRINGEN

Klimatfinansieringen indelas i finansiering för att begränsa klimatförändringen och finansiering för att anpassa sig till den.

■ Begränsning ■ Anpassning

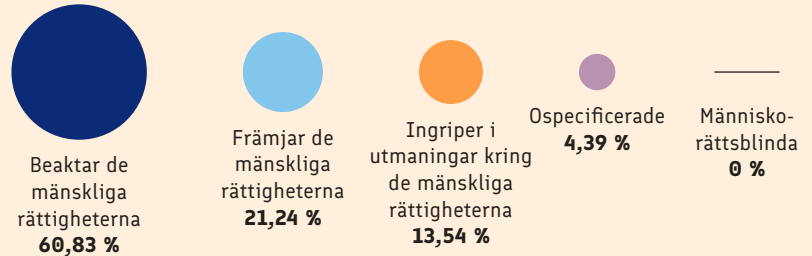
BÄTTRE BEAKTANDE AV TILLGÄNGLIGHETEN

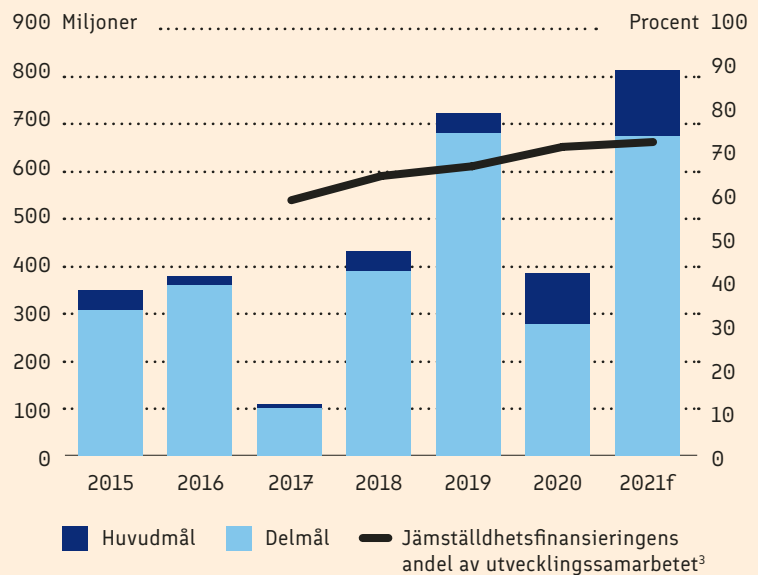
— 3 års medelvärde av beslut där tillgänglighetsfrågor åtminstone har beaktats

ÖKAT INGRIPANDE I UTMANINGAR KRING MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER¹

Administrativa kostnader och kostnader för anskaffningar samt kostnader i anslutning till det allmänna utvecklingsarbetet klassificeras inte, eftersom de endast har en indirekt koppling till främjandet av de mänskliga rättigheterna.

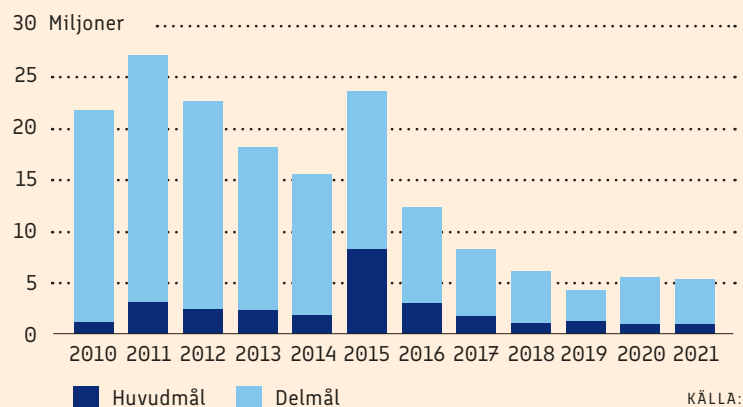

FINANSIERINGEN FÖR ATT FRÄMJA JÄMSTÄLLDHET VÄXER TYDLIGT²

■ Huvudmål ■ Delmål — Jämställdhetsfinansieringens andel av utvecklingssamarbetet³

MINSKAD FINANSIERING FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD

■ Huvudmål ■ Delmål

KÄLLA: UM

Under 2019–2021 har andelen projekt som beaktar tillgänglighet ökat från 17 procent till 24 procent jämfört med 2015–2017. Även om det skett framsteg i beaktandet av tillgänglighet i synnerhet i civilsamhällesorganisationernas projekt, är omfattningen och förståelsen av tillgänglighet samt inkluderandet av personer med funktionsnedsättning i utvecklingssamarbetet fortfarande på en svag nivå. Personer med funktionsnedsättning hamnar ofta utanför verksamheten i många samarbetsformer, såsom i projekt inom den privata sektorn och multilaterala organisationer.

Klimatfinansieringen i ett stabilt tillväxtpår

Under innevarande regeringsperiod håller Finlands offentliga internationella klimatfinansiering på att nästan fördubblas jämfört med föregående regeringsperiod. Andelen finansieringsbeslut som främjar både begränsningen av klimatförändringen och anpassningen till den har ökat bland alla finansieringsbeslut.

För att säkerställa ett långsiktigt klimatarbete publicerade utrikesministeriet i början av 2022 den första planen för verkställandet av Finlands offentliga internationella klimatfinansiering. Förutom nivån och inriktningen på finansieringen fastställs i planen bland annat målen, inriktningen och uppföljningen av finansieringen samt hur man ska få in allt större mängder privat finansiering vid sidan av den offentliga klimatfinansieringen.

Biologisk mångfald ett växande tema

I Finlands utvecklingssamarbete har finansieringen av tryggheten av den biologiska mångfalden minskat kraftigt under de senaste åren. Detta har uppmärksamats till exempel av Utvecklingspolitiska kommissionen och OECD.

I och med den utvecklingspolitiska redogörelsen för de kommande valperioderna som riksdagen godkände våren 2022 kommer temat att stärkas både som ett prioriterat område och som ett genomgående mål. Den nya prioriteringen bör ingå i framtida finansieringsplaner.

Utgångspunkten är kvalitet och resultat

Uppföljning av olika samarbetsformer samt utveckling av kvalitet och riskhantering är en väsentlig del av genomförandet av utvecklingssamarbetet.

Finland samarbetar med många olika aktörer för att uppnå sina utvecklingspolitiska mål. Till samarbetspartnerna hör bland annat stater, organisationer och företag. Varje samarbetsform har sina egna särdrag och styrkor.

De resultatkartor som utarbetats för de prioriterade områdena i utvecklingspolitiken definierar Finlands viktigaste resultatmål och beskriver närmare hur Finland för sin del stöder uppnåendet av målen för hållbar utveckling. Resultatkartorna synliggör hur Finlands utvecklingspolitik och -samarbete inverkar på den globala hållbara utvecklingen.

Som en del av reformen av det utvecklingspolitiska verksamhets sättet som genomfördes under regeringsperioden fastställdes tio kvalitetskriterier för Finlands utvecklingssamarbete. Kvalitetskriterierna utgör kärnan i utrikesministeriets kvalitetssäkringssystem, med vilket man strävar efter att säkerställa att projekten och programmen är förenliga med både målen för Finlands utvecklingspolitik och de kvalitetskrav som styr den.

Utöver de egentliga resultaten talar man i utvecklingspolitiken om effektivitet. Det är fråga om utvecklingssamarbetets kvalitet: Hur genomförs utveck-

lingssamarbetet, vilka faktorer stöder uppnåendet av målen och hur väl har de uppställda målen uppnåtts. Finland har förbundit sig till att genomföra internationellt godkända effektivitetsprinciper för utvecklingssamarbetet, vilka är partnerlandets ägarskap, strävan efter resultat, omfattande partnerskap samt transparens och ömsesidig redovisningsskyldighet.

Finland deltar både i uppföljningen av hur effektivitetsprinciperna verkställs och i utvecklingen av uppföljningssystemet via nätverket Global Partnership, OECD:s biståndskommitté DAC och EU. Det uppdaterade internationella resultatuppföljningssystemet blir klart före utgången av 2022.

Den senaste uppföljningsomgången av verkställandet av principerna som genomfördes 2018 visade att rapporteringen av Finlands utvecklingssamarbetsfinansiering är transparent och att finansieringen stödde lokalt ägarskap i utvecklingsländer och användningen av lokala system bättre än genomsnittet bland andra biståndsgivare.

Effektivitet och kvalitet är utgångspunkterna för den strategiska resultatstyrningen av Finlands utvecklingssamarbete. Arbetets resultat och effektivitet följs upp i fråga om såväl enskilda projekt, samarbetsformer som utvecklingspolitikens övergripande nivå. Årligen utarbetas så kallade syntesrapporter om samarbetsformerna. Dessa baserar sig på olika aktörers framstegs- och årsrapporter samt evalueringar av projekt eller samarbetsformer. Utifrån de observationer som presenteras i rapporterna utvecklas arbetet vidare.

Utvecklingspolitikens verksamhetsmiljöer har förändrats avsevärt under de senaste åren. Bland annat har bräckligheten, konflikterna och klimatförändringens effekter ökat och civilsamhällets verksamhetsutrymme har begränsats. I denna förändrade verksamhetsmiljö behöver också effektivitetsprinciperna omtolkas. Till exempel kan det vara utmanande att säkerställa lokalt ägarskap och omfattande partnerskap i situationer där civilsamhällets handlingsutrymme är mycket begränsat eller det råder en väpnad konflikt i partnerlandet.

Kvalitetskriterier för utvecklingssamarbetet

- Minimikriterier som utrikesministeriets förvaltning och verksamhet förutsätter
- Samarbetets ändamålsenlighet
- Omfattande ägarskap
- Samstämmighet, kompatibilitet
- Resultat
- Effektivitet
- Ändamålsenlighet
- Hållbarhet
- Transparens och redovisningsskyldighet
- Ekonomisk-administrativ genomförbarhet

Dessutom måste allt arbete kunna evalueras.

Öppenheten har ökat

Utrikesministeriet har förbundit sig till öppenhet i förvaltningen och informationen. Öppenhet och transparens förbättrar utvecklingssamarbetets resultat, minskar riskerna för missbruk och korruption samt stärker redovisningsskyldigheten och ägarskapet i utvecklingsländerna.

Utrikesministeriet lanserade webbplatsen OpenAid.fi i december 2021. Webbplatsen samlar heltäckande information om användningen av Finlands utvecklingssamarbetsmedel i en tjänst. Detaljerade uppgifter om utbetalningarna för utvecklingssamarbetet finns från och med 2015 i en visuell och lättillgänglig form. Utvecklingen av webbplatsen fortsätter: Till helheten fogas i fortsättningen bland annat information om resultat.

Riskhanteringen inom utvecklingssamarbetet är allt viktigare

Svåra verksamhetsmiljöer och nya samarbetsformer medför nya risker. Riskerna hanteras genom planering, uppföljning och val av partner.

Förutseende och hantering av riskerna är en central del av verkställandet av utvecklingssamarbetet. Behovet av hjälp, men också riskerna, framhävs i bräckliga stater och konfliktområden. Även nya finansieringsinstrument, såsom utvecklingssamarbete i form av lån och investeringar, har medfört nya risker.

Riskerna i anslutning till utvecklingssamarbetet är olika och på olika nivåer. Riskerna som försämrar resultaten kan gälla till exempel plötsliga förändringar i verksamhetsmiljön: politisk instabilitet, säkerhetsproblem och extrema naturfenomen i partnerlandet eller fluktuationer i den internationella utvecklingsfinansieringen. Exempel på detta är coronapandemin och de allt vanligare beväpnade konflikterna, som har orsakat förändringar i den finansiering och de verksamhetsätt som utrikesministeriet har beviljat.

Genomförandet av programmen innebär också egna risker. Till exempel kan brister i planeringen, människornas kompetens och systemen fördröja eller begränsa resultaten. Även korruption och missbruk av medel utgör ett hot mot resultaten.

Riskhanteringen är en del av den strategiska planeringen, informationsledningen, resultatstyrningen och kvalitetshanteringen i utvecklingspolitiken och utvecklingssamarbetet. Den riskhanteringspolicy för utvecklingssamarbetet som färdigställdes 2021 stärker utrikesministeriets och dess samarbetspartners praxis samt förpliktar till utveckling av riskhanteringen i all verksamhet som finansieras av Finland. Utöver hanteringen av politiska och ekonomiska risker förutsätter Finland av sina samarbetspartner åtgärder för att förebygga sexuellt utnyttjande och trakasserier.

FN och internationella finansinstitut har en central uppgift i verkställandet av Finlands utvecklingssamarbete. De ansvarar också för de risker som är förknippade med samarbetet och för riskhanteringen. Enligt MOPAN-nätverket som utvärderar multilateralt samarbete har organisationernas riskhanteringsförfaranden utvecklats gynnsamt under de senaste åren.⁴ Utrikesministeriet deltar i organisationernas ledningsgruppsarbete samt i styrningen av riskhanteringen i och med uppföljningen av avtalen om specialfinansie-

ring och verkställandet av dem. Utrikesministeriet förhåller sig allvarligt till alla misstankar om missbruk, såsom missbruk av medel och sexuella trakasserier. Man ingriper alltid i missbruk.

Till riskhanteringen inom utvecklingssamarbetet hör också att behandla misstankar om missbruk. Alla som utför utvecklingssamarbete är skyldiga att underrätta utrikesministeriet om upptäckt missbruk och misstankar om missbruk på webbplatsen Vaarinkayttoilmoitus.fi. Felaktigt använda medel återkrävs enligt den interna anvisningen för återkrav. Utrikesministeriets anmälnings-tjänst och anvisningar för behandling av misstankar om missbruk grundar sig på Finlands internationella förbindelser mot korruption och mutor.

Utrikesministeriet fattade 17 beslut om återkrav 2018–2022 och på basis av dessa återbetalades 173 162 euro. Dessutom återbetalades vissa statsunderstöd frivilligt. För de finländska organisationernas del återbetalades alla medel som skulle återkrävas. På grund av internationella rättsliga åtgärder kan behandlingen av vissa fall ta flera år.

Erfarenhet stödde anpassandet av arbetet i Afghanistan

Talibanernas snabba maktövertagande i Afghanistan i augusti 2021 tvingade biståndsaktörerna in i en situation där det traditionella utvecklingssamarbetet med regeringen snabbt måste avbrytas. Stödgivarna och utvecklingssamarbetsorganisationerna anpassade sin verksamhet relativt smidigt. Detta underlättades av utvecklingssamarbetsaktörernas över 20-åriga erfarenhet av Afghanistan. Med hjälp av FN- och civilsamhällesorganisationer lyckades man måttligt med allokeringen av medel till nya behov och till dem som var i störst behov av medel. Anpassningsarbetet pågår fortfarande delvis.

Den snabba förändrade situationen visade att Finland i regel hade valt sådana aktörer till samarbetsorganisationer för utvecklingsarbetet som, då riskerna realiserades, kunde fortsätta och anpassa sina program på det sätt som situationen krävde.

Det finns fortfarande inga förutsättningar för direkt samarbete med talibanregimen och västländernas medel kanaliseras inte till talibanregimen, utan stödet styrs via internationella och lokala organisationer.

Slut på sexuellt utnyttjande och trakasserier

Finland förutsätter att samarbetspartnerna förbinder sig till att bekämpa sexuella trakasserier och sexuellt utnyttjande. Förebyggande och utrotning av sexuellt utnyttjande, övergrepp och sexuella trakasserier blev under regeringsperioden ett centralt mål och verksamhets sätt för det internationella samarbetet och Finlands utvecklingssamarbete.

Finland har liksom 21 andra länder förbundit sig till de åtgärder som man kom överens om i London 2018, med vilka man förebygger sexuellt utnyttjande, övergrepp och sexuella trakasserier, stöder dem som hamnat ut för detta och förbättrar skyddet för den som gör anmälan⁶. I enlighet med den gemensamma politiska målbilden har Finland uppdaterat villkoren för den beviljade finansieringen och förutsätter att samarbetspartnerna verkställer de gemensamma principerna och standarderna.

Riskerna minskas genom god planering

Riskhanteringspolicyn för utvecklingssamarbetet som publicerades 2021 kompletterar utrikesministeriets gemensamma förfaranden och fastställer de branschspecifika målen, principerna, ansvaren och verksamhetsmodellen för riskhanteringen. Riskhanteringspolitiken grundar sig förutom på den nationella lagstiftningen även på ISO31000-standarden som tillämpas av internationella organisationer och OECD:s biståndskommitté DAC:s rekommendationer⁵.

Verkställandet av riskhanteringspolicyn förutsätter att utrikesministeriets kvalitetssystem stärks. Riskerna hanteras genom aktiv uppföljning, revisioner, utvärderingar och påverkan. De minskas genom god planering och omsorgsfullt val av partner.

Fallet av missbruk vid UNOPS är betydande i FN-systemet

I FN:s kontor för projektjänster UNOPS uppstod en misstanke om missbruk i december 2021. Genast när ärendet hade framkommit fryste utrikesministeriet UNOPS finansiering och inledde utredningsarbetet. Finland informerade om fallet som första land den 14 april 2022. FN har inlett flera utredningar som Finland aktivt krävt. Även Finlands egna utredningar fortsätter under 2022.

// Behovet av hjälp och riskerna framhävs i bräckliga stater och konfliktområden.//

Landsprogrammen har gett resultat även under pandemin

Finlands landsprogram har varit framgångsrika bland annat tack vare sin långsiktighet och flexibilitet.

Finland bedriver ett långsiktigt bilateralt samarbete med utvecklingsländerna utifrån 13 landsprogram eller regionala program. Åren 2019–2021 utgjorde denna samarbetsform 19 procent av det egentliga utvecklingssamarbetet.

I landsprogrammen fastställs prioriteringarna, resultatmålen och de centrala samarbetsprojekten för samarbetet. Arbetets framskridande följs upp kontinuerligt och resultaten rapporteras årligen. Utifrån årsrapporterna utarbetas en syn-tesrapport som ger en helhetsbild av landsprogrammets effektivitet.

Hur väl arbetet lyckas bedöms enligt hur väl de direkta och långsiktiga resultatmålen uppnås.

Uppnåendet av de direkta resultatmålen förbättrades stadigt 2016–2019, men resultatnivån sjönk betydligt 2020. Orsaken till nedgången var framför allt coronapandemin och konflikter som tillspetsats i partnerländerna och som har fördröjt och förändrat genomförandet av de

pågående projekten samt i synnerhet beredningen av nya projekt.

Samma förändring syns i viss mån också i de långsiktiga resultatmålen. Pandemin och konflikterna har haft en betydande inverkan på partnerländernas verksamhetsmiljöer och vänt vissa utvecklingsförlopp bakåt. Till exempel i och med skolstängningarna förvärrades inlärningskrisen ytterligare, särskilt i de fattigaste partnerländerna. Läget i Afghanistan och Myanmar tillspetsades så att man utarbetade tillfälliga handlingsplaner för länderna istället för landsprogram.

Å andra sidan uppnåddes även under pandemiåren 2020–2021 cirka 70–80 procent av både de direkta och de långvariga resultatmålen väl eller måttligt. Detta innebär att dessa mål uppnåddes till minst 60 procent.

Resultaten främjades i synnerhet av det långsiktiga samarbetet samt utnyttjandet av sakkunskap och politisk dialog på sätt som lämpar sig för olika samarbetsformer. Det har varit nödvändigt att anpassa sam-

arbetet till de förändrade förhållandena och detta skapar förutsättningar för bättre resultat även i framtiden. Å andra sidan har anpassningsåtgärderna fördröjt genomförandet av projekten.

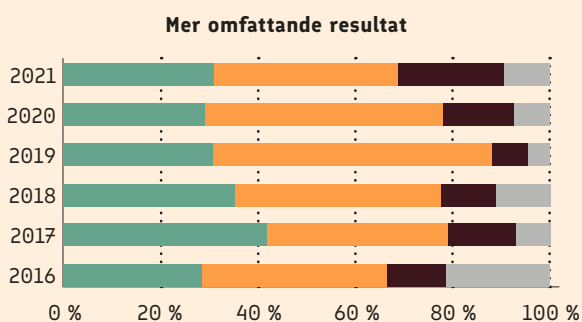
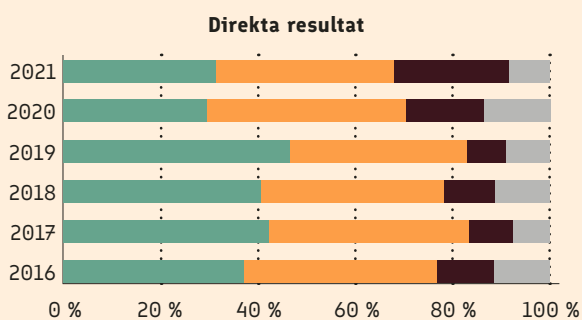
I dag sker en allt större del av samarbetet i bräckliga länder. Under 2019–2020 lät utrikesministeriet göra en extern utvärdering av landsprogrammen i bräckliga kontexter. I utvärderingen rekommenderades att man i landsprogrammen i fortsättningen bättre än i nuläget beaktar överraskande förändringar i verksamhetsmiljön samt samarbetet mellan utvecklingssamarbetet, det humanitära biståndet och fredsbyggandet.

I samband med de nya landsprogrammen som godkändes 2021 publicerades de första landsstrategierna, där man utöver utvecklingssamarbetet även beaktar målen för utrikes- och säkerhetspolitiken och de ekonomiska relationerna. Samtidigt ökades flexibiliteten i landsprogrammen och de projekt som ingår i dem så att de bättre reagerar på förändringar i verksamhetsmiljön.

FINLANDS LANDPROGRAM

CORONAVIRUSET OCH KONFLIKTER FÖRSVAGADE RESULTATEN

KÄLLA: UM

Resultaten har uppnåtts bra = över 80 procent av årets resultatmål har uppnåtts, framskrider exemplariskt, inget behov av att ändra planerna

Måttligt = 60–80 procent av årets resultatmål har uppnåtts, framskrider i allmänhet exemplariskt, men det behövs förändringar/påskyndande

Dåligt = 0–60 procent av årets resultatmål har uppnåtts, framskrider inte på önskat sätt, betydande korrigeringar behövs

Kan inte rapporteras, eftersom programmet inte har inletts eller avslutats under en pågående landprogramperiod

Anpassning av landsprogrammet till kriser: Etiopien

Etiopien har samtidigt drabbats av coronapandemin, torka och inbördeskrig. Antalet interna flyktingar har ökat till miljontals och många andra behöver också katastrofhjälp. Finland har reagerat på situationen genom att snabbt göra ändringar i genomförandet av det nationella programmet, men genom att hålla sig till de långsiktiga målen på sektornivå.

Till följd av kriserna ökades det humanitära biståndet och de grundläggande funktionerna i de bilaterala projekten och de uppnådda resultaten tryggades så väl som möjligt. Medel riktades till omedelbara behov, säkerheten för projektpersonalen prioriterades och planeringen av nya bilaterala projekt avbröts. Dessutom påskyndades beslutsfattandet, uppföljningen av medelsanvändningen effektiviserades ytterligare och utbetalningarna delades i flera mindre delar. Anpassningsåtgärderna gällde allt samarbete:

Landsbyggsutveckling

- Områdena för genomförande av projekten ändrades på grund av säkerhetssituationen.
- Medel riktades till de interna flyktingarnas behov och till humanitärt bistånd.

Vattenförsörjning

- Under pandemin ökades betoningen på hygien och bland annat hälsostationernas vattentjänster.
- Stödet riktades till interna flyktingläger och områden som lider av torka.

Undervisning

- Finansiering av den grundläggande utbildningen riktades till återuppbyggnad av skolorna och verksamhet på skolnivå.
- Undervisning i krissituationer stöddes på engångsbasis tillsammans med UNICEF för att få sådana som lämnat skolan på konfliktområdena att återvända till skolan; ett sätt var att erbjuda skolmat.

Trots att konflikten och pandemin bromsade upp genomförandet av projekten och hindrade tillträde till vissa områden och även infrastrukturen förstördes under kriget, kunde man tack vare anpassningen hålla skadorna på ett minimum och stödja de grupper som var mest utsatta. I slutändan kunde projekten fungera och producera goda resultat med hänsyn till situationen.

Betydande förändringar via multilaterala organisationer

Finland får igenom sina egna synpunkter på internationella organisationers strategier, riktlinjer och verksamhetsätt – och ökar därmed sitt inflytande.

Det multilaterala samarbetet ger Finland möjlighet att påverka beslut som löser komplicerade globala utmaningar. Att stärka detta arbete var ett av målen i regeringsprogrammet för 2019.

Cirka hälften av anslagen för Finlands utvecklingssamarbete åren 2019–2021 kanaliserades via internationella organisationer och EU.⁷ Hur samarbetet lyckas följs upp årligen med hjälp av Finlands egna påverkansplaner. Dessutom görs internationella utvärderingar och separata evalueringar.

Det internationella MOPAN-nätverket utvärderar multilaterala aktörers förvaltning och resultat. Åren 2019–2021 publicerade MOPAN bedömningar av 25 multilaterala aktörer.⁸ Enligt bedömningarna uppnådde Finlands viktigaste partner sina mål väl. Endast i den globala miljöfonden GEF har den långsamma projektcykeln försämrat resultatet.⁹ Prestationerna av FN:s befolkningsfond UNFPA¹⁰, organisationen UN Women¹¹ och FN:s

barnfond UNICEF¹² bedömdes för sin del som utmärkta. De flesta samarbetspartner kunde dock förbättra verksamhetens kostnadseffektivitet.

År 2020 färdigställdes den första oberoende evalueringen av Finlands påverkan på 23 multilaterala partnerorganisationers verksamhet.¹³ Evalueringen bekräftar att Finland har åstadkommit betydande förändringar i organisationernas strategier, riktlinjer och verksamhetsätt.¹⁴ Finland har haft mer inflytande än vad som kunde antas utifrån finansieringen eller röstandelen.

Hörnstenarna i påverkan har varit utrikesministeriets kunniga och erfarna personal, temaspesifik expertis, långsiktig verksamhet i flera kanaler samt samarbete med andra aktörer. Finland har fått rykte som temaledare särskilt i fråga om jämställdhet, rättigheter för personer med funktionsnedsättning, utbildning samt teknologi och innovationer.

Till exempel har Finlands satsning på experter på inkluderande utbildning och

rättigheter för personer med funktionsnedsättning gett konkreta resultat i Världsbankens strategier och utbildningsmaterial. Finland har också aktivt påverkat integreringen av personer med funktionsnedsättning under Internationella utvecklingsorganisationen IDA:s förhandlingar om tilläggsfinansiering 2019–2021.

Enligt evalueringen har administrationen av påverkansarbetet vid utrikesministeriet främjat inläringen och uppkomsten av god praxis samt rapporteringen till riksdagen. Det mervärde som påverkansplanerna ger i förhållande till det arbete som de medför upplevs dock inte alltid som tillräckligt. Begränsade personalresurser och den tid som står till buds utgör utmaningar i arbetet. Finländare som har arbetat för eller återvänt från multilaterala organisationer har inte utnyttjats särskilt mycket i påverkansarbetet. Evalueringen uppmanar till att fortsätta påverkansarbetet och utveckla det så det blir mer strategiskt.

Internationella jordbruksfonden när fattiga småbrukare

Internationella jordbruksfonden IFAD är en viktig partner för Finland, eftersom den når fattiga småbrukare och strävar efter en helhetsbetonad utveckling av landsbygden. Finland påverkar aktivt i IFAD för att främja jämställdhetsfrågor och anpassning till klimatförändringen.

I MOPAN-utvärderingen 2019 hade IFAD både styrkor och utvecklingsområden.

Styrkor

- Tydlig grundläggande uppgift och strategi som stöder denna
- Regelbundet samarbete med intressentgrupper
- Transparent allokering av resurser
- En organisationsstruktur som stöder resultat
- Strävan efter resultatbaserad budgetering

Utvecklingsområden

- Hur snabbt utbetalningarna görs
- Bedömning och utveckling av organisationens kapacitet
- Att nå de mest utsatta stöntagarna
- Mer systematiskt utnyttjande av resultatdata och tidigare erfarenheter¹⁵

Utvecklingsbankernas pandemifinansiering var flexibel och snabb

När coronaviruset började sprida sig i Afrika, reagerade utvecklingsbankerna snabbt på situationen. Afrikanska utvecklingsbanken AfDB godkände en finansiering på 10 miljarder dollar för de mest sårbara länderna redan i april 2020. Finland bidrog i bankens direktion till att snabbt skapa ett finansieringsfönster. Utöver hälsosektorn finansierade man även social trygghet och

företagsstöd, som gynnade nästan 30 miljoner av de fattigaste hushållen och över 300 000 små och medelstora företag. Målländernas coronatestningskapacitet blev cirka 12 gånger större. Med hjälp av finansieringen kunde man också utbilda över 130 000 personer till stöd för hälso- och sjukvården samt fördubbla antalet platser avsedda för coronapatienter på intensivvårdsavdelningarna.¹⁶

INTERNATIONELL BEDÖMNING AV FINLANDS 13 MULTILATERALA SAMARBETSPARTNERS FÖRMÅGA ATT UPPNÅ SINA MÅL

Helhetsbedömning av hur målen uppnåtts	2	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2
Resultat som bedöms ha uppnåtts	1	1	2	2	1	2	2	1	2	3	2	2	2
Nytta för målgrupperna	3	2	3	2	○	2	1	2	2	2	○	2	○
Förmåga att åstadkomma förändringar i de nationella riktlinjerna	1	2	3	2	○	1	2	3	1	2	○	–	○
Resultat som berör jämställdhet	1	1	3	3	2	2	2	3	2	4	2	3	3
Resultat för miljön	2	4	2	2	3	2	2	3	3	–	–	3	2
Resultat för förvaltningen	3	2	–	2	○	1	2	3	2	3	○	–	○
Betydelse för samarbetspartnerna	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Effektivitet gällande hur resultat åstadkommit	3	4	4	3	3	3	3	2	2	4	2	2	3
Resultatens hållbarhet	2	3	3	2	3	2	2	3	2	3	2	–	3
	UNFPA	UN Women	GEF	FAO	UNICEF	ADB	IFAD	WFP	WHO	UNHCR	UNOPS	UNRWA	UNDP

1 Mycket bra 2 Bra 3 Svag 4 Mycket svag – Inte tillämpligt ○ Ingen indikator har använts

Finland har ett starkt inflytande i världen som EU-medlem

Under coronapandemin intensifierade EU:s medlemsländer sitt samarbete.

EU och dess medlemsländer är tillsammans världens största biståndsgivare. År 2020 stödde de utvecklingssamarbetet med sammanlagt cirka 67 miljarder euro, vilket var nästan hälften av hela den globala officiella finansieringen av utvecklingsbistånd.

Ungefär en femtedel av Finlands officiella medel för utvecklingssamarbete går årligen till EU:s budget och fördelas på Europeiska kommissionens generaldirektorat för internationella partnerskap, grannskapspolitik och humanitärt bistånd.

Kommissionen, som inledde sin mandatperiod 2019, ställde som sitt centrala mål att stärka EU:s globala roll. Målet eftersträvas bland annat genom utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete, det vill säga genom att stärka unionens internationella partnerskap, främja hållbar utveckling och minska den globala fattigdomen.

Finland har stött EU:s utvecklingssamarbete genom att delta i utarbetandet av EU:s riktlinjer för utvecklingssamarbete, genomförandet av gemensamma program och utvecklingen av nya samarbetsformer. Finland har särskilt stött strävanden

att främja grön övergång, digitalisering och hållbar ekonomi samt mänsklig utveckling. Finland har också stärkt betydelsen av jämställdhet och utbildning i EU:s utvecklingssamarbete.

Samarbetet mellan EU-institutionerna och medlemsländerna har intensifierats ytterligare under de senaste åren. I och med coronapandemin förbättrades och effektiviserades samarbetet mellan EU:s medlemsländer, institutioner och europeiska institutioner för utvecklingsfinansiering. Verksamhetsmodellen Team Europe lanserades 2020 och i dess namn kommer man även i fortsättningen att utveckla koordineringen, samprogrammeringen och den gemensamma kommunikationen. Via EU har också Finland fått större genomslagskraft och synlighet för sin verksamhet.

Styrning av EU-finansieringen

År 2021 godkände EU en ny förordning om ett globalt Europa som förenhetligar och styr unionens finansiering av yttre förbindelser på ett betydande sätt.¹⁷

I förhandlingarna om förordningen påverkade Finland framför allt till vilka områden EU-finansiering riktas och vilka prioriteringarna i finansieringen är. För

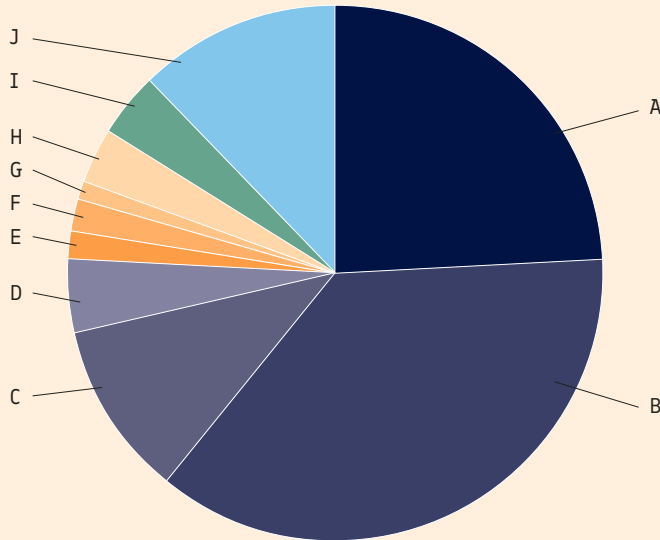
Finland är det viktigt att fokusera på resultaten och att utvecklingspolitiken ses som en central del av EU:s yttre förbindelser. I förordningen fick man också med andra centrala mål för Finland, såsom att finansieringen i första hand ska riktas till Afrika, att klimatåtgärder ska betonas samt att man förbinder sig till konkreta åtgärder för att främja jämställdhet.

En enhetlig global finansiering förväntas påskynda EU:s förmåga att reagera på överraskande kriser. Detta har redan synts till exempel i EU:s snabba reaktion på de behov som Rysslands anfallskrig orsakat i Ukraina.

Det mest direkta sättet att påverka EU-finansieringens resultat är att delta i planeringen och genomförandet av EU:s program på landsnivå. Finland har samprogrammering med EU i flera länder och dessutom deltar Finland i EU:s Team Europe-initiativ. I Nepal och Ukraina förvaltar Finland också EU-finansieringen.

Utöver de egentliga gemensamma programmen påverkar Finland EU:s verksamhet på landsnivå genom ambassader och EU-samordning. Finland för också dialog med partnerländerna tillsammans med EU-delegationerna.

EU STÄRKER SIN GLOBALA ROLL

EU:s finansiering inom programmet Europa i världen uppgår till sammanlagt 79,5 miljarder euro under 2021–2027.

Geografiska program, totalt 60,4 miljarder euro

- A angränsande områden: minst 19,3 miljarder euro
- B Afrika söder om Sahara: minst 29,1 miljarder euro
- C Asien och Stilla-havsområdet: 8,5 miljarder euro
- D Nord- och Sydamerika och Karibien: 3,4 miljarder euro

Tematiska program, totalt 6,4 miljarder euro

- E mänskliga rättigheter och demokrati: 1,4 miljarder euro
- F medborgarorganisationer: 1,4 miljarder euro
- G fred, stabilitet och konfliktförebyggande: 908 miljoner euro
- H globala utmaningar: 2,7 miljarder euro
- I För akuta behov: 3,2 miljarder euro
- J Anvisas enligt behov: 9,5 miljarder euro

Europaparlamentets och rådets förordning NDICI 2021/947, artikel 6.

Europa i världen är ett nytt finansieringsinstrument för grannskapet, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete som möjliggör en enhetlig finansiering av geografiska och tematiska program samt snabba insatser 2021–2027. Dessutom omfattar instrumentet Europa i världen Europeiska fonden för hållbar utveckling plus (EKKR +), som stöder investeringar och ökar tillgången till finansiering samt beviljar låne- och finansieringsgarantier upp till 53,4 miljarder euro.

KÄLLA: EU

Coronapandemin gav upphov till verksamhetsmodellen Team Europe

EU reagerade på coronapandemin och de utmaningar den medförde genom att utveckla den så kallade Team Europe-verksamhetsmodellen. EU:s centrala mål var att effektivisera och förenhetliga det sätt på vilket stödet för partnerländernas coronaåtgärder användes. Under Team Europe-paraplyet kunde alla EU-aktörer, inklusive Finland, förena sina krafter när de förhandlade om bland annat vaccinleveranser.

Enligt utrikesministeriets externa utvärdering förbättrade Team Europe EU:s koordination och synlighet samt stärkte bilden av EU som en enhetlig aktör. Team Europe ökade också biståndet, särskilt då pandemin framskred.

EU-påverkan utvärderas

Den externa utvärderingen av Finlands utvecklingspolitiska EU-påverkan 2014–2021 som utrikesministeriet beställt publiceras hösten 2022. Målet med denna omfattande, oberoende utvärdering är att producera information om hur Finland har påverkat EU och hur verksamheten kan effektiviseras. De preliminära slutsatserna bekräftar att Finland under sitt ordförandeskap 2019 lyckades främja nationellt viktiga mål, såsom beaktandet av jämställdheten mellan könen i EU:s utvecklingspolitik. Finland har gjort påverkansarbete i synnerhet tillsammans med likasinnade medlemsländer. Ett starkt påverkansarbete är ett kostnadseffektivt sätt att uppnå resultat.

Arbetet för det civila samhället stärker människors deltagande

Civilsamhällesorganisationernas mångsidiga och flexibla arbete stöder förverkligandet av de mänskliga rättigheterna och målen för hållbar utveckling även i områden som är svåra att nå.

Civilsamhällesorganisationernas arbete främjar Finlands utvecklingspolitiska mål på bred front. Samtidigt stärker det civilsamhällets status och verksamhetsförutsättningar samt demokratin och förverkligandet av rättsstatsprincipen.

Utrikesministeriet stöder civilsamhällets utvecklingssamarbete genom att bevilja finansiering till finländska och internationella civilsamhällesorganisationer. Dessutom stöder en del av ambassaderna civilsamhällsaktörerna med ett så kallat anslag för lokalt samarbete. Åren 2019–2021 finansierade Finland de civilsamhällesorganisationernas utvecklingssamarbete med 362 miljoner euro, vilket utgjorde 10 procent av Finlands officiella utvecklingssamarbete.

En betydande del av finansieringen av civilsamhällesorganisationerna riktas till de finländska civilsamhällesorganisationernas långsiktiga, programmässiga utvecklingssamarbete.¹⁸

I organisationernas verksamhet betonas de lokala partnernas expertis. Organisationerna har också långvarig och mångsidig erfarenhet av olika verksamhetsmil-

jöer. Verksamheten sträcker sig till områden som är svåra att nå och även till länder som inte har någon annan finansiering från Finland.

Organisationerna främjar rättigheterna för flera olika befolkningsgrupper på olika håll i världen. Genom organisationernas arbete stärks till exempel sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt undervisningen i minoritetsspråk i småbarnspedagogiken och grundskolan. Dessutom stärker organisationerna bland annat migrantarbetarnas rättigheter och förebygger barnarbete.

Organisationerna stöder medborgarnas och befolkningsgruppernas deltagande i beslutsfattandet, politiken och samhällsdebatten. Finland stöder människorättsförsvararnas verksamhet bland annat i länder där sexuella minoriteter och könsminoriteter upplever diskriminering och våld. Civilsamhällesorganisationerna spelar en central roll i fredsbyggandet, särskilt på gemenskapsnivå.

Resultaten och effekterna av organisationernas arbete stärks kontinuerligt. När förhållandena förändras kan organisatio-

ner snabbt anpassa sin verksamhet. Detta beror på att organisationerna och deras partner i allmänhet har gedigen specialkompetens inom sitt eget område och kännedom om verksamhetsmiljön.

En snabb anpassningsförmåga är särskilt viktig i samband med konflikter och naturkatastrofer. Till exempel under coronapandemin kunde organisationerna fortsätta sin resultatrika verksamhet samt bland annat utveckla distansundervisningen och erbjuda tillgänglig coronainformation. Resultatens hållbarhet främjas av ett starkt lokalt ägarskap och samarbete med lokala myndigheter.

De civilsamhällesorganisationerna har utifrån årsrapporter och utvärderingar lyckats stärka sin resultatstyrning samt sina mekanismer för uppföljning, utvärdering och inläring. I fortsättningen bör de dock särskilt stärka utvärderingen av den långsiktiga genomslagskraften som sträcker sig utanför programmet eller projektets omedelbara influensområde. Dessutom måste de fortfarande satsa på att utveckla resultatinformationen enligt kön, ålder och funktionsnedsättning.

Anslag för lokalt samarbete:

- Direkt stöd till det civila samhället som administreras av ambassaden.
- Främjande av mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Teman är i synnerhet jämställdhet, rättigheter för personer med funktionsnedsättning och rättsstatsutveckling.
- Viktigt med tanke på nätverkande, tillgång till information och Finlandsbilden.

Civilsamhällets utrymme har minskat

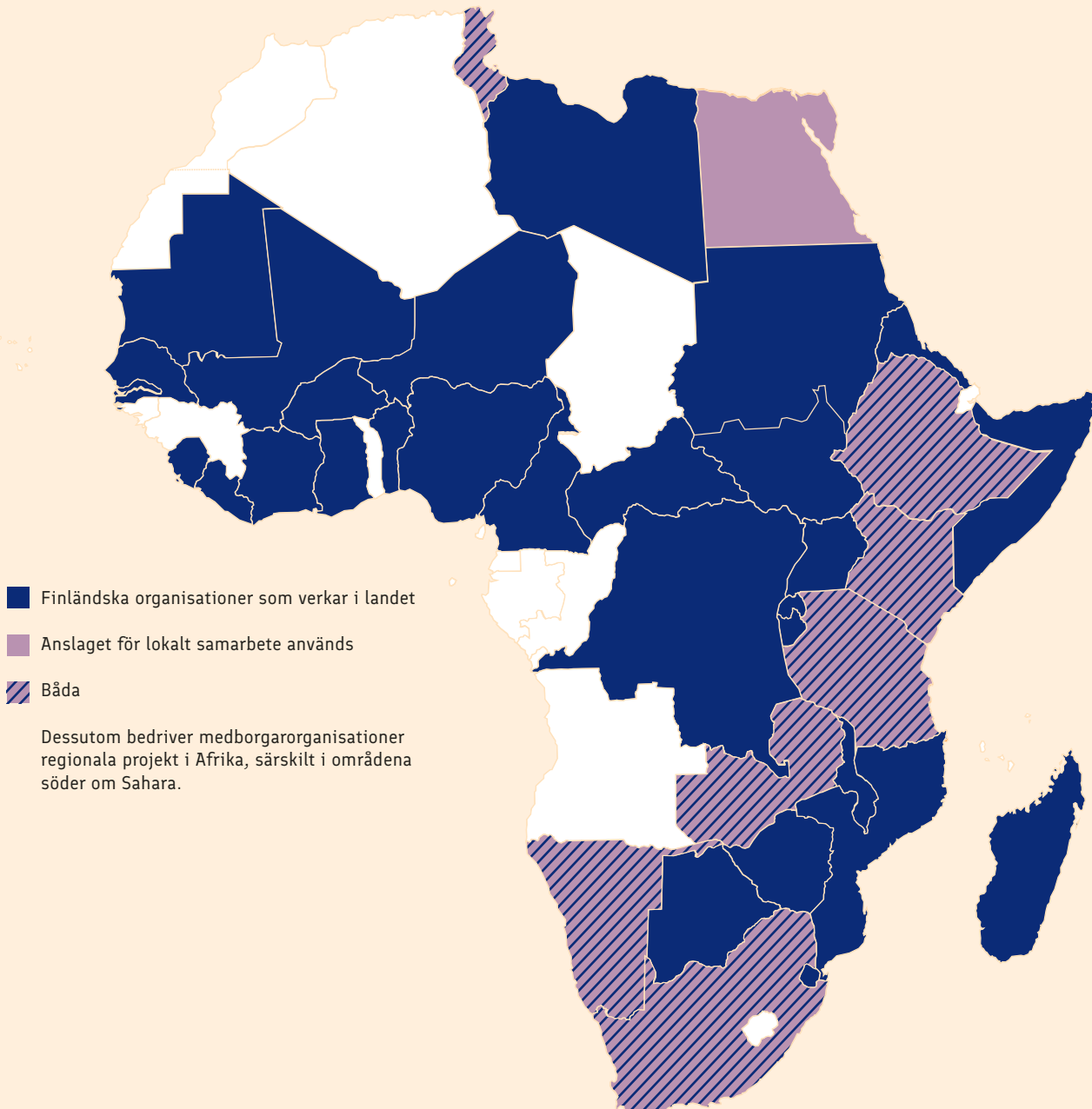
Under åren 2019–2021 verkade civilsamhällesorganisationerna som Finland stöder tillsammans med sina lokala partner

i **85** länder.

I **10** av dessa har medborgarsamhällets utrymme blivit snävare, i **24** har det förhindrats, i **34** har det kvävts och i **17** stängts

– inte i ett enda land är det fritt.

CIVILSAMHÄLLESORGANISATIONER I AFRIKA

Genom finansinvesteringar åstadkommer man stora utsläppsminskningar i utvecklingsländerna

Finlands investeringar lockar uppskattningsvis
1,7 miljarder euro till annan finansiering för
klimatarbete och projekt för hållbar utveckling.

Finland tog i bruk utvecklingssamarbete i form av lån och investeringar, dvs. utvecklingspolitiska finansiella investeringar 2016. De är ett sätt att främja kanaliseringen av privat kapital för att begränsa klimatförändringen samt för hållbar utveckling och ekonomisk tillväxt i utvecklingsländerna.

Ett särdrag för utvecklingssamarbete i form av lån och investeringar är att pengarna som använts för det återbetalas till staten med räntor eller investeringsintäkter.

Finansinvesteringar har i synnerhet riktats till att begränsa klimatföränd-

ringen och främja jämställdheten, och geografiskt fokuserar de på Afrika.

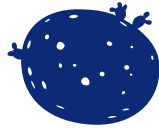
Finland gjorde tio placeringar i låne- och investeringsform 2016–2021 och deras sammanlagda värde var cirka 723 miljoner euro. Finansieringsobjekten var bland annat olika klimatfonder, Internationella fonden för jordbruksutveckling IFAD, Afrikanska utvecklingsfonden ADF, Finnfund och Kyrkans Utlandshjälps bolag FCA Investments.

Finlands finansinvesteringar siktar framför allt på betydande utsläppsminskningar. Investeringarna har också lockat dvs. genererat betydande tilläggs kapital från den privata sektorn till objekt med betydande

utvecklingseffekter, dit detta kapital inte hade riktats utan stödet från den offentliga finansieringen. De finansiella investeringar som Finland hittills gjort beräknas ge uppskattningsvis över 1,7 miljarder euro i annan finansiering för projekt för hållbar utveckling. Detta är en ganska försiktig uppskattning och siffran kommer antagligen att stiga under de kommande åren.

Finansinvesteringarnas tidsspann är ofta mycket långt och i de fonder som Finland använder pågår fortfarande investeringsskedet. Av dessa orsaker kan investeringarnas exakta utvecklingsresultat mätas först om flera år.

Finansiering i låne- och placeringsform riktas till olika typer av projekt

STÖD FÖR KLIMATINNOVATIONER

Det koreanska startup-företaget E Green Global har utvecklat en utsädespotatis som lämpar sig för klimatet i Asien och som bättre tål klimatförändringen direkt för marknaden i de asiatiska utvecklingsländerna. Investeringen i utvecklingen av denna utsädespotatis gjordes via Ventures-fonden som lyder under Asiens utvecklingsbank. Finland investerade 20 miljoner euro i fonden 2020.

STÖD TILL LOKALA SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG I DE FATTIGASTE LÄNDERNA

Amfri Farms är ett medelstort ugandiskt företag som tillverkar produkter för export av lokala frukter, grönsaker, kryddor, nötter och frön. En investering i företaget ökar näringarna och arbetsplatserna på landsbygden i Uganda samt stöder utvecklingen av landets exportindustri. Företagets odlingssätt hjälper också till att skydda skogarna och ökar kolsänkorna. Investeringen gjordes som en del av effektivitetsinvesteringsbolaget FCA Investments, som ägs av Kyrkans Utlandshjälp och som Finland beviljade ett lån på 16 miljoner euro 2018.

BETYDANDE UTSLÄPPSMINSKNINGAR GENOM PROJEKT FÖR FÖRNYBAR ENERGI

Det så kallade run-of-river-vattenkraftverket i Nepal ökar den lokala energiproduktionen och svarar på landets växande energibehov. Denna investering gjordes ur en klimatfond som Finland och IFC grundat tillsammans. Finland investerade 114 miljoner euro i fonden 2017.

LÅNG TIDSRAM FÖR UTVECKLINGSPOLITISKA INVESTERINGAR

Projektet är färdigt och solkraftverket producerar el

Maj

2021

2020

Byggandet inleds

Oktober

IFC:s direktion fattar ett beslut om placering

IFC:s kommitté för blandfinansiering ger sitt slutliga godkännande till projektet och användningen av Finlands pengar

April

Mars

Februari

IFC:s interna möte, där alla delområden i projektet (finansiering, ansvar osv.) går igenom

2019

Due diligence-process, inbegriper bland annat en bedömning av projektets miljökonsekvenser och sociala konsekvenser

Val av företag som genomför projektet

April

Preliminärt stöd till projektiden från IFC:s kommitté för blandfinansiering

2018

Oktober

IFC väljer solenergiprojektet Kahone i Senegal som ett preliminärt placeringsobjekt

IFC börjar söka lämpliga placeringsobjekt och bygga en pipeline för placeringar

Finland investerar i den klimatfond som inrättas tillsammans med IFC

2017

Den privata sektorn ger välbehövlig tilläggsfinansiering

Finnfunds investeringar överskrider redan en miljard euro. De binder också mycket mer kol än vad de släpper ut i atmosfären.

Utvecklingssamarbetet genomförs också tillsammans med den privata sektorn. Man strävar efter att utnyttja privat kapital för att uppnå målen för hållbar utveckling med hjälp av olika finansieringskanaler och stödformer. Åren 2019–2021 utgjorde denna samarbetsform 6 procent av Finlands utvecklingssamarbete som helhet.

De investeringar som Finnfund, som i huvudsak ägs av finska staten, gör i den privata sektorn i utvecklingsländerna gör det möjligt att genomföra sådana riskfyllda projekt som skulle vara omöjliga att genomföra enbart med privat finan-

siering. Finnfunds investeringsportfölj har vuxit snabbt och överskrider redan gränsen på en miljard euro. Finnfund har också lyckats rikta en allt större del av sin finansiering till de fattigaste länderna.

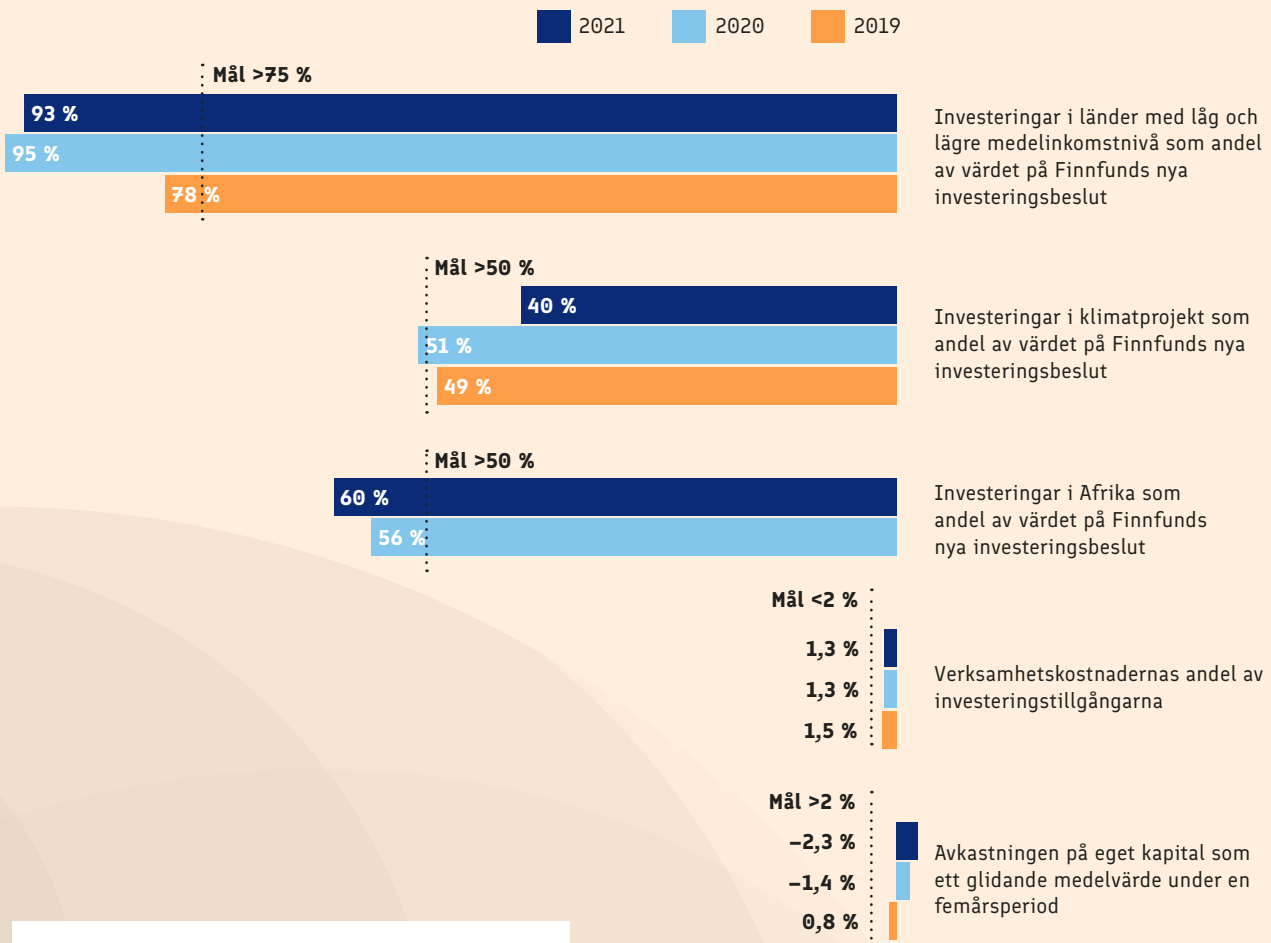
Samarbetet inom den privata sektorn har uppfyllt utrikesministeriets resultatmål väl. Finnfunds investeringar och projekt som finansierats av Finnpartnership har bland annat skapat arbetsplatser, ökat skatteintäkterna och förbättrat infrastrukturen samt överfört kompetens och förändrat marknadsstrukturerna i utvecklingsländerna.

Finnfunds investeringsportfölj konstaterades vara nettokolnegativ 2019 –

som det första utvecklingsfinansieringsinstitutet i världen. Detta innebär att Finnfunds investeringar därefter har bundit mer kol än de släpper ut i atmosfären. Detta beror i synnerhet på Finnfunds investeringar i hållbart skogsbruk.

Det första PIF-blandkreditprojektet som stöder investeringar i utvecklingsländer inleddes under 2021 och de första finansieringsbesluten för DevPlat-programmet som stöder innovationer fattades hösten 2021. I finansieringsbesluten för båda samarbetsmodellerna har man betonat de förutsedda utvecklings-effekterna.

GENOMFÖRANDE AV FINNFUNDS MÅL 2019–2021

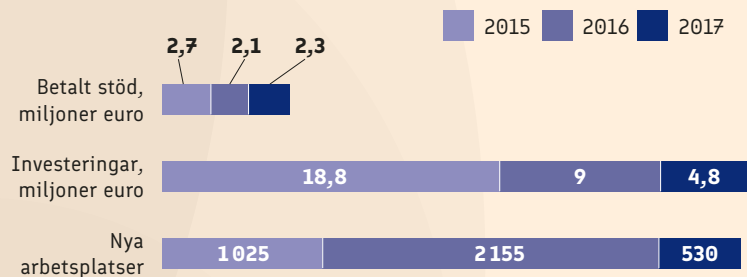
Nya lösningar på utvecklingsproblem

Med hjälp av innovationspartnerskap stärks en hållbar ekonomisk utveckling i utvecklingsländerna och främjas finländska företags affärsverksamhetsmöjligheter på den nya marknaden. Utrikesministeriets och Business Finlands gemensamma BEAM-program gjorde det möjligt att testa affärsidéer som löste utvecklingsutmaningar i utvecklingsländerna 2015–2019. BEAM mobiliserade ett stort antal (69 st) projekt för mikroföretag och små företag samt projekt för storföretag (30 st).

Developing Markets Platform (DevPlat), som utvecklats på basis av lärdomarna från BEAM, erbjuder finansiering för planering, genomförande och skalning av innovationsprojekt samt andra stöd-tjänster. DevPlat möjliggör i högre grad än tidigare gemensam utveckling med finländska företag, forskningsaktörer och det civila samhället samt deras partner i utvecklingsländerna. För att öka effektiviteten har programmet geografiskt koncentrerats till östra och södra Afrika samt Sydostasien.

PANDEMIN FÖRSVÅRADE AFFÄRSPARTNERSKAP

Finnpartnerships stöd för affärspartnerskap fortsatte framgångsrikt att stödja finländska företag i att skapa investeringar och arbetsplatser i utvecklingsländerna, även om coronapandemin bromsade utvecklingen av affärsverksamheten i slutet av rapporteringsperioden. Resebegränsningarna försvårade företagens arbete i målländerna och de problem som pandemin orsakade i många tillväxtekonomier förändrade affärsverksamhetsplanernas lönsamhet.

Finnpartnerships stöd för affärspartnerskap samt de investeringar och arbetsplatser som följer av stödet 2015–2021, miljoner euro. Eftersom stödet beviljas för 2 år och eventuella investeringar färdigställs i genomsnitt 3 år efter beredningskedet, sammanställs en utvecklingsrapport om de beviljade stöden 5 år efter året för beviljandet.

Ämbetsverken och högskolorna har ett mångsidigt samarbete

Finland har stärkt kompetensen hos experter i utvecklingsländerna samt förbättrat de offentliga institutionernas system och tjänster.

IKI-stödet för utvecklingssamarbete mellan institutioner främjar samarbetet mellan finländska statliga institutioner och ämbetsverk samt kollegialt lärande med statliga institutioner i utvecklingsländer. IKI-projekten stärker experternas kompetens och förnyar organisationernas verksamhets sätt. Samtidigt främjas de finländska institutionernas internationalisering, nätverksbildning och kompetens inom utvecklingssamarbetet. IKI-projekten förknippas vanligtvis med klimatförändringen samt med hållbar användning och förvaltning av naturresurser. Åren 2019–2021 utgjorde denna samarbetsform cirka två procent av den totala finansieringen av utvecklingssamarbetet.

Enligt evalueringarna av IKI-projekten har man genom dem lyckats stärka kompetensen hos experter i utvecklingsländerna samt förbättra institutionernas system och de tjänster de tillhandahåller. De bästa resultaten har uppnåtts genom långsiktigt arbete som grundar sig på tillitsingivande samarbetsrelationer.

Högskolornas HEI-ICI-program har under fyra års programperioder finansierat samarbetsprojekt mellan finländska univer-

sitet och yrkeshögskolor samt högskolor i utvecklingsländer. I projekten utvecklas partnerhögskolornas metodologiska, pedagogiska och administrativa färdigheter. Utbildningsstyrelsen ansvarar för förvaltningen av programmet. HEI-ICI-projekten har planerats utifrån behoven hos högskolorna i utvecklingsländerna och de beaktar partnerländernas egna utvecklingsmål.

Stödet till högskoleutbildningen i utvecklingsländerna har stärkt högskolornas kompetens och förbättrat kvaliteten på deras undervisning. Effekterna av projektet sträcker sig allt oftare utanför högskolesystemet, vilket syns till exempel i form av ett ökat antal kompetenta lärare inom den grundläggande utbildningen och nya arbetsplatser. Samtidigt främjar projekten uppbyggnaden av ett fungerande, effektivt och jämlikt samhälle, entreprenörskap, hållbar utveckling och minskande av fattigdomen.

Ett av de viktigaste resultaten från programperioden som löpte ut 2021 var den så kallade hävstångseffekten, dvs. man lockar till sig externt kapital. Med en relativt liten initialfinansiering från Finland lyckades man först stärka partner-

högskolornas kompetens och förvaltningsförmåga. Därefter lyckades man locka betydligt större fortsatt finansiering till samma läroanstalter från Världsbanken, EU, Tyskland och Storbritannien.

Det utvecklingspolitiska forskningssamarbetet stärks både via internationella och finländska forskningsinstitut och universitet. Exempel på internationella forskningsinstitut som stöds av Finland är FN-universitetets WIDER-institut i Helsingfors och det nordiska Afrikainstitutet i Uppsala. Motsvarande finländska aktörer är bland annat Finlands Akademi och UniPID-nätverket som består av nio universitet.

Stödet till forskningssamarbetet har ökat de finländska aktörernas deltagande i utvecklingssamarbetet samt stärkt samarbetet mellan Finland och utvecklingsländerna. Med hjälp av projekten har utvecklingsländernas förmåga att producera forskning och innovationer förbättrats. Högskolor och forskningsinstitut har också uppmuntrats att utnyttja en modell med fler aktörer, dvs. samarbete med företag, civilsamhällesorganisationer och andra samhällsaktörer.

Utnyttjande av forskningsrön i genomförandet av utvecklingspolitiken

Stärkandet av kapaciteten hos forskare, forskningsinstitut och högskolor i utvecklingsländer ökar deras förmåga att ställa relevanta frågor samt samla in, behandla och utvärdera information. Denna kunskap är nyttigt till exempel när man strävar efter att minska fattigdomen eller främja en hållbar utveckling. Utvecklingen av högskoleutbildningen och forskningen ses också som en del av stärkandet av samhället och demokratin.

Finländska aktörer uppmanas å sin sida att producera information i rätt tid och föra dialog med aktörer i utvecklingsländerna.

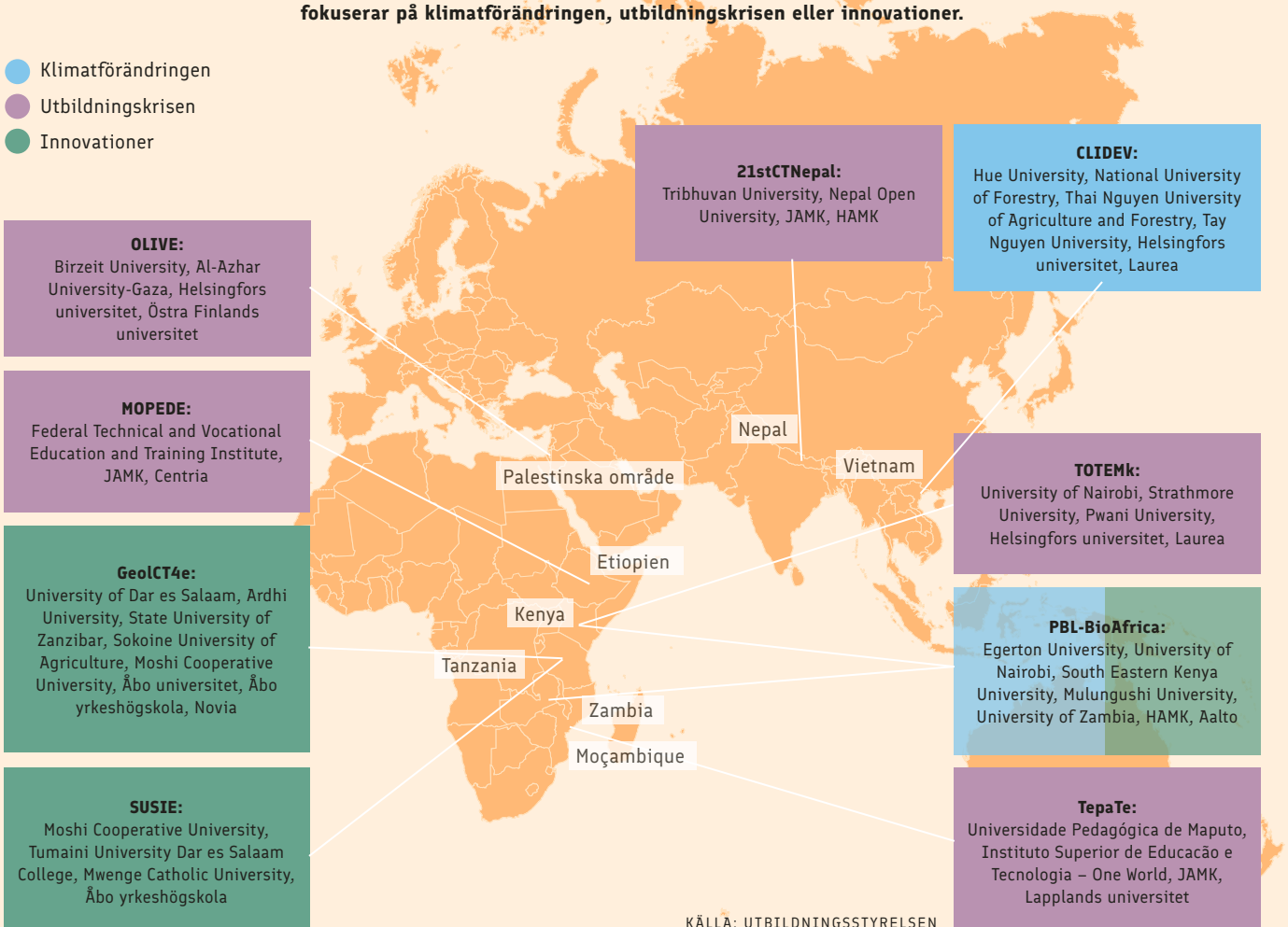
Även svåra ämnen har lyfts fram i myndighetssamarbetet

De finländska statliga ämbetsverken har med IKI-finansiering samarbetat med myndigheter i utvecklingsländerna sedan 2008. Genom detta vänskapssamarbete har man stärkt kompetensen hos myndigheterna i utvecklingsländerna och fått organisationerna att förnya sina verksamhetssätt bland annat genom att förnya forskningsmetoderna och utveckla uppföljningssystemen. Även om främjandet av jämställdheten i allmänhet inte lyfts fram starkt i myndighetssamarbetet, har de konfidentiella förhållanden som uppstått under samarbetet möjliggjort diskussioner även om ämnen som upplevs som besvärliga, såsom jämställdhet inom arbetsorganisationen och förebyggande av sexuellt utnyttjande, övergrepp och sexuella trakasserier.

SAMARBETE MELLAN FINLÄNSKA HÖGSKOLOR OCH ASIATISKA OCH AFRIKANSKA UNIVERSITET

Åren 2020–2024 omfattar HEI-ICI-programmet 10 samarbeten som fokuserar på klimatförändringen, utbildningskrisen eller innovationer.

- Klimatförändringen
- Utbildningskrisen
- Innovationer

Evalueringar hjälper till att förbättra resultaten

Oberoende evalueringar ger information som stöd för planeringen och beslutsfattandet. Enligt dem har Finlands utvecklingssamarbete i regel varit resultatrikt.

Utrikesministeriets självständiga evalueringsarbete producerar oberoende information om utvecklingspolitiska prestationer och utmaningar. Informationen från enhetens evalueringar utnyttjas i planerings-, resultatstyrnings- och kvalitetssäkringsprocesserna. Slutsatserna dokumenteras också i ett elektroniskt system, där de kan granskas parallellt med andra resultatuppgifter. De färdiga rapporterna publiceras på ministeriets webbplats och om dem ordnas offentliga presentations- och diskussionsmöten.

I evalueringarna ges rekommendationer för att öka utvecklingspolitikens och -samarbetets effektivitet. Med hjälp av dem samlar man också in kunskapsbaserat material som stöd för beslutsfattandet och påverkansarbetet. Utifrån rekommendationerna genomförs konkreta fortsatta åtgärder.

Under 2019–2021 genomfördes nio strategiska utvärderingar, cirka hundra projektutvärderingar och andra utvärderingar. Strategisk information produceras genom omfattande evalueringar som behandlar utvecklingspolitiska mål och de prioriterade områdena, stödformer, landsprogramshelheter samt riktlinjer för olika branscher. Resultaten av projektevalueringarna används för sin del för planering och styrning av projektverksamheten.

Enligt de tre senaste årens evalueringsrapporter har Finlands utvecklingssamarbete varit resultatrikt och lett till en positiv utveckling både i partnerländerna och internationellt. I verksamheten för enas partnernas och Finlands mål. Utmaningar har bland annat orsakats av begränsad personal och begränsade resurser, instabila verksamhetsmiljöer och coronapandemin. Å andra sidan har de strategiska helheterna och riktlinjerna för utvecklingssamarbetet inte samordnats tillräckligt strikt.

Evalueringar är en del av kunskapsledningen

Evalueringen av den kunskapsbaserade ledningen som genomfördes 2019 bekräftade att centraliserade evalueringar har producerat nyttig information och haft en lyckad inverkan på beslutsfattandet. Resultatinformationen har utnyttjats för att utveckla strategier, riktlinjer och projekt vid utrikesministeriet. Enligt evalueringen kan utnyttjandet av resultatinformationen stärkas ytterligare, särskilt i styrningen av resurserna. Det fanns också utrymme för förbättringar i fråga om vidareförädlingen av informationen och kombinationen av informationen i större helheter samt i utvecklingen av strukturer som främjar lärande. I rapporten konstateras att utri-

kesministeriet på det hela taget har en stark arbetsmiljö som stöder evalueringen.

Enligt en kollegial utvärdering av evalueringsfunktionerna i Finland, Irland och Schweiz som färdigställdes 2021 är utrikesministeriets evalueringsverksamhet bevisligen självständig och oberoende. Det finns utrymme för förbättringar särskilt i fråga om evalueringens användbarhet och läsbarhet, i avgränsningen av uppdragen samt i diversifieringen av de produkter som ska utvärderas.

I metaevalueringen som färdigställdes våren 2022 konstaterades att evalueringarna på projektnivå har erbjudit praktisk och betydelsefull information för att styra och utveckla verksamheten. Projektutvärderingarna upplevs överlag som nyttiga, men den information som fås från dem sprids inte i stor utsträckning inom organisationen.

Finland var det första landet i världen som genomförde en självständig och oberoende utvärdering av det nationella genomförandet av Agenda 2030. Planeringen av utvärderingen inleddes våren 2018 och själva utvärderingen blev klar i februari 2019. Finland och utrikesministeriets evalueringsverksamhet fick stor internationell uppmärksamhet och Finland främjade utvärderingen av hållbar utveckling i internationella forum.

Faktorer som främjat resultaten

Enligt evalueringarna har resultaten av Finlands utvecklingssamarbete främjats av bland annat följande faktorer:

- verksamhetens planmässighet och långsiktighet
- nära samarbete med olika partner och nätverk
- utgångspunkten i utvecklingspolitikens prioriterade områden, landsstrategier och -program samt ett omfattande beskickningsnätverk
- förmåga att ta tag i nya möjligheter och anpassa sig till föränderliga situationer
- verksamhet som drivs av efterfrågan och samarbetspartnerns ägarskap
- goda personliga relationer till internationella aktörer och institutionellt partnerskap, särskilt i påverkansarbetet
- rätt valda finansieringskanaler och samarbetsformer
- resultatatrik användning av multilaterala kanaler i både stabila och bräckliga verksamhetsmiljöer
- lyckat lokalt samarbete för att uppnå de politiska målen
- utnyttjande av bilateralt utvecklingssamarbete i länder som håller på att övergå från utvecklingssamarbete till annat samarbete mellan länder
- motiverad personal och positiv inställning till utnyttjande av resultatinformation

Faktorer som minskat resultaten

Bland annat följande faktorer har å sin sida minskat resultaten:

- begränsat antal anställda och stor personalomsättning
- koordinationsavbrott såväl inom organisationen som med externa aktörer
- begränsat utnyttjande av lokal kompetens
- osäkerhetsfaktorer i verksamhetsmiljön, såsom coronapandemin
- motstridiga eller orealistiska mål
- utmanande samordning av olika ansvarsområden, avsaknad av en helhetsvision mellan riktlinjerna och splittrade omfattande helheter
- avsaknad av vissa strategiska eller styrande mål, till exempel användning av finansiella instrument inom den privata sektorn eller arbete under en övergångsperiod
- små projekts begränsade effekt i förhållande till behoven
- stela finansieringsstrukturer och -förfaranden
- organisationskultur som undviker risker
- praktiska svårigheter att beakta genomgående mål och genomföra människorättsbaserad verksamhet

//
Enligt
evalueringarna
förenas
partnerns och
Finlands mål
i Finlands
utvecklings-
samarbete.

//

Utvecklingssamarbetets långsiktighet har förbättrats

Utvärderingarna berömmar Finland för att målen förtydligats och uppmuntrar till att förbättra sambandet mellan utvecklingssamarbete, humanitärt bistånd och fredsarbete samt resultatuppföljningen av klimatfinansieringen.

Utöver de oberoende evalueringarna utvärderas Finlands utvecklingspolitik och -samarbete regelbundet av flera utomstående aktörer. I Finland ges rekommendationerna av Statens revisionsverk och Utvecklingspolitiska kommissionen UPK, ett parlamentariskt och samhällligt rådgivande organ vars mål är att stärka utvecklingspolitikens genomslagskraft och dialog i Finland. Kommitténs medlemmar kommer från riksdagspartier, intresse- och civilsamhällesorganisationer, UniPID-nätverkets universitet samt olika ministerier och intressentgrupper. Den viktigaste av de internationella aktörerna är OECD:s biståndskommitté DAC, som gör kollegiala utvärderingar av medlemsländerna.

UPK: Finansieringen bör riktas till de fattigaste

Under de senaste åren har UPK:s rapporter behandlat till exempel klimatfinansieringen (2022), genomförandet av regeringens utvecklingspolitiska åtaganden (2021), livsmedelstryggheten (2021), intensifieringen av utvecklingssamarbetet, det humanitära biståndet och fredsarbetet (2021) och den biologiska mångfalden (2021).

I sin rapport 2021 utvärderade UPK genomförandet av de utvecklingspolitiska åtagandena i regeringsprogrammet. Enligt UPK stärker den utvecklingspoli-

tiska redogörelsen för de kommande valperioderna utvecklingssamarbetets resultat genom att bättre än tidigare beakta att utvecklingspolitikens behov och målsättningar fortsätter över valperioderna. Att de prioriterade områdena i utvecklingspolitiken fortsätter från en regeringsperiod till en annan stärker det långsiktiga tillvägagångssättet och att utbildningen lyfts fram som ett eget prioriterat område utnyttjar Finlands styrkor.

UPK konstaterar dock att osäkerheten gällande den finländska utvecklingsfinansieringens framtida nivå i praktiken försämrar förutsättningarna för ett systematiskt genomförande av utvecklingssamarbetet.

Det officiella målet är fortfarande att före 2030 höja nivån på utvecklingsfinansieringen från det nuvarande cirka 0,5 procent av bruttonationalinkomsten till 0,7 procent enligt FN:s rekommendation. I redogörelsen för de kommande valperioderna fastställs dock inga delmål eller någon plan för att uppnå dem.

Ett särskilt bekymmer är att finansieringen inte riktas till de allra fattigaste länderna och att de olika finansieringskanalerna och -formerna inte kompletterar varandra tillräckligt. UPK önskar också att jämställdhet ska beaktas allt mer i all finansiering. Dessutom betonar UPK att utrikesministeriets personalresurser i tillräckligt hög grad bör styras till utvecklingspoli-

kens prioriterade områden, till andra centrala teman samt till uppföljningen av resultat och statistik. Vid behov bör man också överväga att utöka personalen.

UPK anser att det är viktigt att samarbetet mellan utvecklingssamarbetet, det humanitära biståndet och fredsarbetet intensifieras, dvs. att trippelnexus-strategin stärks. Enligt UPK:s rapport om detta tema har Finland god beredskap att på ett mer konsekvent sätt stödja samordningen av de olika arbetsformernas styrkor. Genomförandet av detta tillvägagångssätt kräver dock bland annat att tanke- och verksamhetssätten förnyas.

Enligt UPK har verkställandet av OECD:s biståndskommitté DAC:s rekommendation om en trippelnexus-strategi inletts på ett lovande sätt och Finland har beaktat strategin förutom i redogörelsen för de kommande valperioderna även till exempel i riktlinjerna för humanitärt bistånd. Arbetet får också stöd av nya riktlinjer.

UPK betonar att finansieringen av utvecklingssamarbetet, det humanitära biståndet och fredsarbetet bör vara flexibel, så att en övergripande intensifiering av samarbetet lyckas även i praktiken i de bräckliga områdenas föränderliga behov. Tydliga villkor för flexibilitet bör utvecklas, och organisationerna bör ges noggranna anvisningar om hur finansieringen ska styras till åtgärder som stöder trippelnexus.

Långsiktighet i klimatfinansieringen

Finlands offentliga internationella klimatfinansiering har under de senaste åren utvärderats av både Statens revisionsverk och den Utvecklingspolitiska kommittén UPK. I juni 2021 publicerade Statens revisionsverk en revisionsberättelse om styrningen av och resultaten hos Finlands internationella klimatfinansiering och UPK publicerade å sin sida sin egen klimatfinansieringsanalys i januari 2022.

Statens revisionsverk rekommenderade att utrikesministeriet gör upp en offentlig plan där man motiverar klimatfinansieringens prioriteringar och påverkansmål. Dessutom ska ministeriet enligt Statens revisionsverk stärka uppföljningen, statistikföringen och rapporteringen av de resultat som erhållits med finansieringen. Även UPK konstaterade att Finlands internationella klimatfinansiering behöver en långsiktig och transparent verksamhetsmodell samt en plan för att öka och rikta finansieringen. Båda noterar att styrningen av klimatfinansieringen är splittrad och att ansvarsfördelningen mellan aktörerna behöver förtydligas.

Rekommendationerna i utvärderingarna beaktades i verkställighetsplanen för Finlands klimatfinansiering, som publicerades i mars 2022.

Kvaliteten på Finlands utvecklingssamarbete förbättras

OECD:s biståndskommitté DAC utvärderade våren 2021 hur Finland har lyckats följa de rekommendationer som man fick i sin kollegiala utvärdering av utvecklingssamarbetet 2017. Finland fick berömlig respons för:

- utvecklingssamarbetets kvalitet och verkställande
- reformen av utvecklingssamarbetet och förankringen av en stark resultatkultur i utvecklingssamarbetet
- de nya landsprogram och -strategier som man har utarbetat för sina långsiktiga partnerländer inom utvecklingssamarbetet
- verkställandet av utvecklingssamarbetet även mitt under coronapandemin.

Det ringa antalet anställda som sköter utvecklingssamarbetet vid utrikesministeriet lyftes fram som ett utvecklingsobjekt.

Koordineringen av det multilaterala utvecklingssamarbetet har stärkts

År 2017 gjorde Statens revisionsverk en revision av koordineringen och administrationen av det multilaterala utvecklingssamarbetet. Vid revisionen rekommenderades att utrikesministeriet utvecklar samordningen mellan sina avdelningar och informationssystemen samt utnyttjandet av den information som biståndsorganisationerna producerar. Dessutom rekommenderade Statens revisionsverk att utrikesministeriet koncentrerar sig på ett strategiskt begränsat antal utvecklingssamarbetsmål.

I sin uppföljningsrapport om det multilaterala utvecklingssamarbetet 2020 konstaterade Statens revisionsverk att utrikesministeriet har lyckats utveckla påverkansplanerna och ärendehanteringssystemet efter revisionen. De utvecklingspolitiska målen har förtydligats med hjälp av resultat-kartor och -indikatorer, vars mål är att stärka utvecklingssamarbetets långsiktighet och strategiska karaktär. Verksamheten i de organisationer som Finland stöder följs upp till exempel genom att utnyttja organisationernas resultat- och uppföljningsrapporter.